

Hørings svar fra UDF Gran

Ny skole- og tilbudsstruktur

Sparer vi penger eller flytter vi kostnader? Det er et av de store spørsmålene i denne skolestruktursaken. Innlandet fylkeskommune må gjøre noen endringer i strukturen i det videregående opplæringstilbudet for å møte framtidens behov, det kan vi være enige om. Det vi ikke kan være enige om så langt, er om vi vet nok om hvordan vi møter disse behovene.

I skrivende stund har den nye opplæringsloven tredd i kraft. Den har, blant mye annet, gitt elevene en utvida rett til å fullføre. Selv om vi vet lite om hvordan dette vil påvirke elevgrunnlaget, gir erfaringene fra videregående opplæring grunn til å tro at en god del elever vil benytte muligheten til å bruke lenger tid eller velge nye linjer. Tilfanget av elever kan altså ikke lenger beregnes bare ut fra antall 16-18-åringer i en gitt regionen. Det er også uklart hvor mye tilflytting de ulike regionene i Innlandet vil få som følge av innvandring. Like før høringsfristen gikk ut, kom tall fra Statistisk sentralbyrå som viser befolkningsøkning i alle tre Hadelandskommuner. Dette betyr at framskrivingene som brukes til å forutse antall søkere i videregående skole fram mot 2038 ikke så lett kan brukes til å forutse hvilke elevtall og behov for skoleplasser som ligger foran oss.

Hadeland videregående skole (HVS) ble bygd for å gi ungdommer på hele Hadeland et skoletilbud under samme tak. Fram til 2012 var elevene spredt på skolestedene Roa, Gran og Brandbu; med alt det fører med seg av tilhørighet og rivalisering. Siden den gang har kollegiet bygd en skolekultur der skolens visjon langt på vei lykkes: Rom for alle, blikk for den enkelte. For å ha nettopp dette, rom for alle og blikk for individet, er det nødvendig å ha det vi kaller «ei brei vifte», altså et stort utvalg linjer. HVS tilbyr både yrkesfag retta mot industri og bygg, yrkesfag retta mot helse og service, rein studiespesialisering og de studieforberedende linjene idrett, medier og kommunikasjon og musikk. Av disse er det nå de sistnevnte linjene, de kreative fagene, som er foreslått nedlagt. Innlandet fylkeskommune (IFK) ønsker tilbakemeldinger om hvordan vi kan «sikre bredden innen studieforberedende opplæring, med hensyn til kreative utdanningsprogram»? Utdanningsforbundet Gran mener at denne bredden sikres best ved at disse utdanningsprogrammene er spredt utover i fylket. Dersom skoleplassene til elever som ønsker et utdanningstilbud på de kreative studieprogrammene konsentreres til få skoler, vil behovet for enten å reise langt eller å bo på hybel og den hardere konkurransen om plassene gjøre at skoletilbudet i praksis ikke blir tilgjengelig for ei stor gruppe elever.

HVS kan vise til gode tall for gjennomføring, det er altså veldig mange av elevene som begynner på Hadeland videregående skole som går ut med et gyldig vitnemål. Musikk- og medielinjene gir gode bidrag til disse resultatene. For at flest mulig elever skal få fullføre på best mulig måte, trenger samfunnet skoler der elevene kan mestre, trives og blomstre. Mange elever har funnet mestringa som trengs for å blomstre nettopp på de kreative linjene som nå er foreslått nedlagt. Når disse ungdommene får det rommet de trenger for å vokse, er det ikke bare et gode for den enkelte elev, det kommer hele skolen til gode. I læreplanverkets overordna del står det: «Felles referanserammer er viktig for den enkeltes tilhørighet til samfunnet. Dette skaper samhold og forankrer den enkeltes identitet i et større fellesskap og i en historisk sammenheng. (...) De erfaringene elevene får i møte med ulike kulturuttrykk og tradisjoner, bidrar til å forme deres identitet. Et godt samfunn er tuftet på et inkluderende og mangfoldig fellesskap.» Musikk- og medielinjene gir andre elever på skolen gode kulturopplevelser gjennom året og har hatt en nøkkelrolle i arbeidet med å bygge en felles identitet blant elevene ved Hadeland videregående skole. Dette, å ha en felles skole og en felles skoleidentitet for langt de fleste av ungdommene i regionen, betyr veldig mye. Å samle alle ungdommene som hører til her under samme tak gjennom skoleåret forebygger rivalisering og utenforskap. Å legge ned disse linjene for å spare litt penger kan derfor komme med en pris som ikke synes i saksframlegget.

Som beskrevet i saksframlegget er de studieforberedende linjene *Medier og kommunikasjon* (heretter: «Medielinja») og *Musikk, dans og drama – musikk* (heretter «Musikklinja») dimensjonert med redusert klassestørrelse ved HVS. Det innebærer at klassene kan slås sammen til ei gruppe i fellesfagene (norsk, matematikk, historie etc.) og ha programfag hver for seg. Denne løsninga gjør at drifta av linjene med redusert gruppestørrelse er mindre kostnadskrevende enn det ved første øyekast kan se ut til. Hvis vi ser på elevtallet i disse linjene til sammen, ser vi en nedgang etter pandemien. Dette er i tråd med det vi ser i samfunnet ellers: De kreative yrkene fikk en knekk etter periodene med koronatiltak. Hvis vi ser på tallene fra medielinja aleine, ser vi at skoleårene 22/23 og 23/24 hadde markant lavere elevtall enn perioden 2018-2022, hvor det i hovedsak var flere søkere enn plasser etter at antallet plasser allerede da ble redusert for å møte det synkende elevtallet i regionen. Igjen er nedgang over to år for lite til å si noe om hvorvidt nedgangen er kortvarig eller en varig tendens. Ifølge saksframlegget har «de som ønsker studiekompetanse (..) fortsatt to utdanningsprogram å velge mellom på skolen, enten Idrettsfag eller Studiespesialisering.» Det er få elever som søker seg inn på de kreative linjene som kan tenke seg å velge idrettsfag, akkurat som det er få elever på idrettsfag som søker musikk eller media. I realiteten vil det å legge ned de kreative linjene ta ifra ungdommene på Hadeland et

utdanningstilbud som i dag i høyeste grad bidrar til å ivareta nærhet til utdanningstilbud samt elevenes behov for skolemiljø med trivsel og sosial tilhørighet.

Å legge ned tilbud vil ikke bare føre til innsparinger, det fører også med seg kostnader. Vi vet foreløpig ikke hvordan retten til å fullføre vil påvirke elevtallet i videregående skole, men det er sannsynlig at retten til å fullføre vil gi et økt elevgrunnlag både på Hadeland og i resten av fylket. Det er derfor god grunn til å la den nye opplæringsloven virke i noen år før framtidens skolestruktur avgjøres. I den perioden kan IFK utrede hvilke økonomiske kostnader til økt skoleskyss og samfunnsøkonomiske kostnader forbundet med flere elever som må flytte på hybel som omstruktureringene vil føre med seg. I dag er det få videregående skoler i Innlandet som har internat. Noen ungdommer er klare for å flytte på hybel allerede som sekstenåringer, men for svært mange er det for tidlig å skulle klare seg så aleine. Da gjenstår to valg: Å velge ei linje man ikke ønsker, eller å velge bort videregående skole. Å kutte i utdanningstilbudene utenfor de største byene i fylket kan få en høy pris på sikt. Vi må ikke spare oss til utenforskap.

Noe som ikke krever lange utredninger, er å ta kontakt med Akershus fylkeskommune for å se på mulighetene til å utvide samarbeidet om skoleplasser. I dag finnes det en avtale mellom Innlandet fylkeskommune og Akershus fylkeskommune om at elever fra Lunner og Jevnaker kan søke skoleplass ved HVS. Å utvide denne avtalen slik at også elever fra andre, nærliggende Akershuskommuner kan søke skoleplass på Hadeland kan være positivt for begge fylkeskommuner. Med økt antall avganger på Gjøvikbanen er det allerede et bedre kollektivtilbud på trappene mellom Nittedal og Gran.

Innlandet fylkeskommune trenger å møte framtidens behov og økonomi med åpne øyne. Videregående utdanning er en stor del av fylkeskommunenes ansvarsområde. Å bygge opp skoletilbud av høy kvalitet krever både tid og penger. Utdanningstilbudene skal ha velegna lokaler, relevant og tidsmessig utstyr og dyktige fagfolk. HVS har investert mye i å bygge opp musikk- og medielinjene ved skolen. Dersom disse linjene legges ned nå, vil det bety at robuste, kompetente fagmiljøer splittes opp, og at kostbart utstyr enten blir liggende ubrukt eller selges med tap. Hvis Innlandet fylkeskommune skal tenke langsiktig kvalitet og økonomi, er det klokt å la medie- og musikklinjene ved Hadeland videregående skole bestå.

Utdanningsforbundet Gran,

ved lokallagsstyret